

TRAINERS IN DE SPORTCLUBS IN VLAANDEREN

November 2022

www.sport.vlaanderen

SPORT.
VLAANDEREN

Situering

Deze factsheet biedt een actueel overzicht van het trainerslandschap in de sportclubs in Vlaanderen. Neemt het aantal trainers evenredig toe om te voorzien in de noden die de gestage toename van sporters in sportclubs met zich meebrengt? Welk profiel hebben deze trainers (leeftijd, geslacht, kwalificatie) en hoe lang blijven ze actief? Hoeveel nieuw opgeleide trainers gaan effectief aan de slag in een sportclub? Op deze vragen wordt een actueel antwoord geboden via de meest recente data van het [Kennisplatform Sport Vlaanderen](#). Specifieke kengetallen worden daarbij vooropgesteld om evoluties gericht te kunnen monitoren. Er wordt ook stilgestaan bij huidige 'blinde vlekken' voor het beleid rond trainers in de sportclubs waar via de data momenteel geen zicht op kan worden geboden.

Deze factsheet vormt tevens het startpunt voor een breder debat rond het instromen en behouden (retentie) van meer trainers in de Vlaamse sportsector. Op 9 december 2022 worden sportprofessionals uit het Vlaamse sportlandschap uitgenodigd voor het sectoroverleg 'Meer trainers in de sport' (Topsporthal Sport Vlaanderen Gent) om samen na te denken over concrete oplossingen om het verderop geschetste tekort aan trainers aan te pakken. Meer informatie vind je [hier](#).

De cijfers opgenomen in deze factsheet zijn afkomstig uit het Kennisplatform Sport Vlaanderen en betreffen gegevens van de sportclubs van de gesubsidieerde en de louter erkende Vlaamse sportfederaties in de periode tussen 2017 en 2021.

Meer gedetailleerde informatie met betrekking tot de eigen context (sporttak, sportfederatie, gemeente, provincie) kan men raadplegen via diverse dashboards op het [Kennisplatform Sport Vlaanderen](#)

en volgende publicaties:

- 'Sportatlas, 2014-2021'
- 'Drop-out bij sporttrainers in Vlaanderen (2017-2020)'

Situatieschets van de georganiseerde sportsector in Vlaanderen

23.200 sportclubs aangesloten bij een **Vlaamse sportfederatie**, waarvan er ongeveer **17.400 actieve sporters** hebben geregistreerd

71

gesubsidieerde of louter erkende Vlaamse sportfederaties

1.403.437 sporters in Vlaanderen

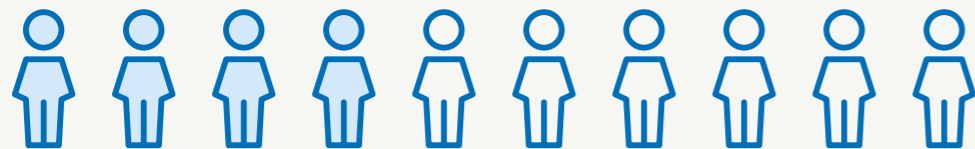

829.404 (59%)

574.033 (41%)

4 op de 10 sporters is 18 jaar of jonger

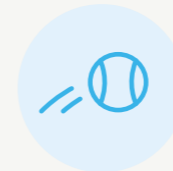
Meest beoefende sporten in sportclubverband (globaal)

Voetbal

Wielrennen

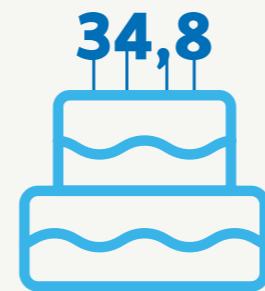
Tennis

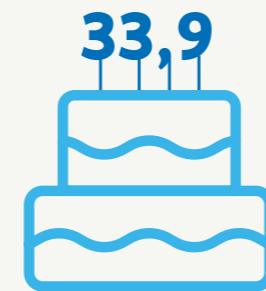
Gymnastiek

Wandelen

Gemiddelde leeftijd vrouwelijke sporters

Gemiddelde leeftijd mannelijke sporters

Gemiddeld aantal jaren lidmaatschap van een sporter in dezelfde sportclub: **4 jaar**

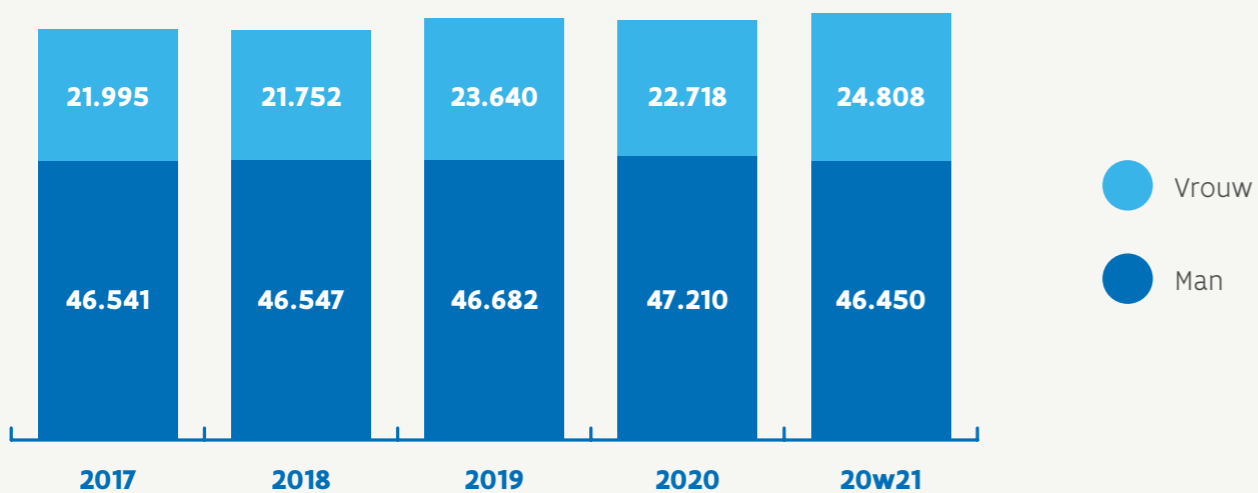

Aantal actieve trainers in Vlaanderen

Om de meer dan 1,4 miljoen sporters in de Vlaamse sportclubs te begeleiden, zijn heel wat trainers nodig. Zo waren 71.258 trainers actief in 2021. Gedurende de laatste 5 jaar is het aantal actieve trainers toegenomen met 4% (zie onderstaande grafiek met de evolutie van het aantal actieve trainers in de Vlaamse sportclubs tussen 2017 en 2021). Opmerkelijk daarbij is dat het aantal vrouwelijke trainers steeg, terwijl het aantal mannelijke trainers constant bleef.

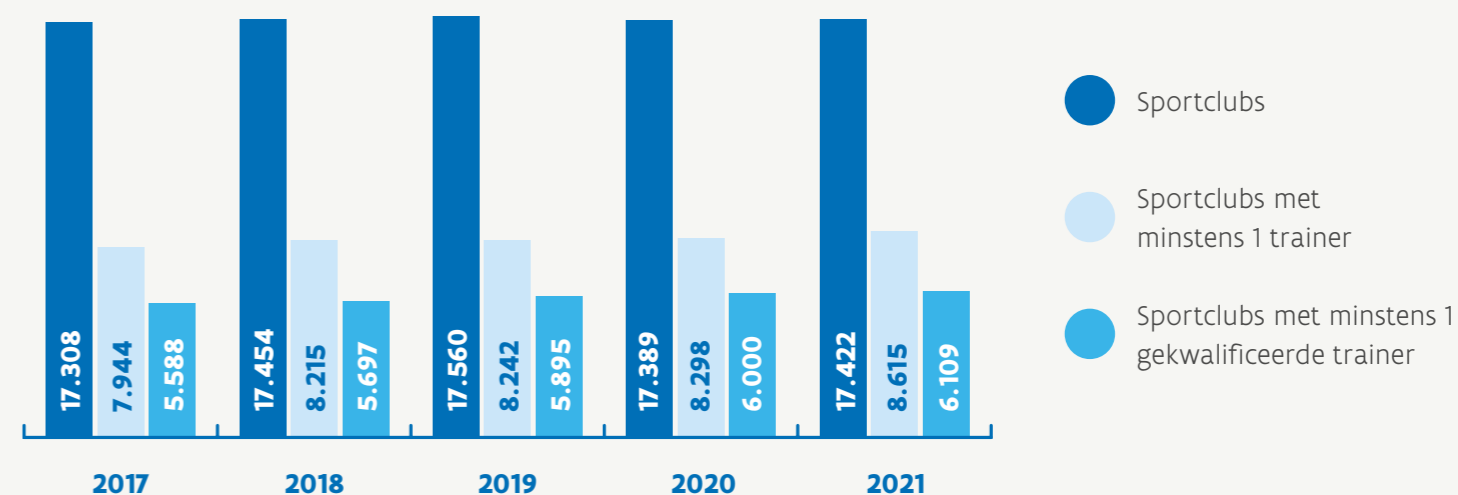
Het aantal sporters nam tijdens deze periode ook toe met 3%, waardoor gemiddeld 1 trainer per 20 sporters actief was.

Aantal actieve trainers in de Vlaamse sportclubs (2017-2021)

Ongeveer de helft van de sportclubs (zie onderstaande grafiek) beschikte in 2021 over minstens één trainer, en slechts een derde (35%) van de sportclubs in Vlaanderen beschikte over minstens één gekwalificeerde trainer¹. Van de 8.615 sportclubs die over een trainer beschikken, beschikt 70% over een gekwalificeerde trainer.

Sportclubs met minstens 1 (gekwalificeerde) trainer (2017-2021)

¹ Om als gekwalificeerde trainer in aanmerking te worden genomen, dient men te beschikken over één van volgende kwalificaties of een combinatie ervan: Initiator, Instructeur B, Trainer B, Trainer A, Bachelor LO, Master LO.

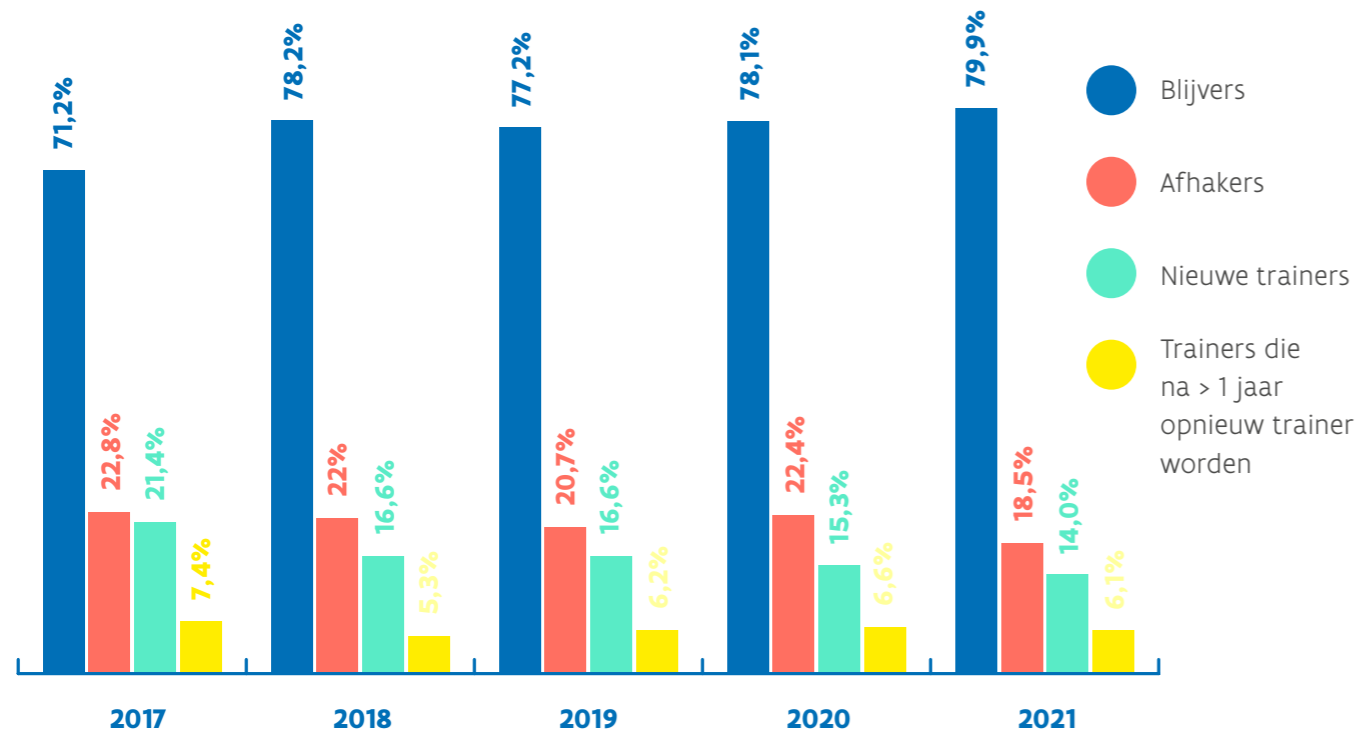
Trainersflow in Vlaanderen

Ondanks de stijging in trainersaantallen tijdens de voorbije jaren, zijn er jaarlijks een heleboel trainers die afhaken in de sportclubs omwille van diverse redenen. In onderstaande grafiek wordt een meer gedetailleerd overzicht geboden van het aantal actieve trainers in jaar x dat ten opzichte van het vorige jaar (x-1):

1. actief blijft (blauwe balk)
2. afhaakt (rode balk)
3. voor het eerst actief wordt (groene balk)
4. reeds eerder dan jaar x-1 actief was als trainer en nu in jaar x opnieuw actief wordt (gele balk)

De som van de categorieën 1, 3 en 4 vormt steeds 100% en weerspiegelt het totaal aantal actieve trainers in dat jaar in Vlaanderen.

Trainersflow in Vlaamse sportclubs (2017-2021)

Van alle trainers die in 2021 actief zijn als trainer was er dus 79.9% ook al actief als trainer in 2020, is 14% nieuw als trainer en is 6.1% opnieuw actief geworden als trainer na minstens één jaar onderbreking. Ongeveer 18.5% van de trainers die in 2020 actief waren, is afgehaakt in 2021. De gemiddelde jaarlijkse drop-out van trainers bedraagt 21.3% tijdens de periode 2017-2021. Deze blijkt behoorlijk stabiel over de afgelopen jaren.

Een belangrijke vaststelling is dus dat ongeveer één op de vijf actieve trainers uit de georganiseerde sportsector in Vlaanderen jaarlijks uitvalt. Vertaald naar absolute cijfers betekent dit bijvoorbeeld

dat van de 69.928 trainers die in 2020 actief waren binnen de gesubsidieerde, georganiseerde sportsector 13.111 trainers in 2021 niet langer actief zijn. Als er geen nieuwe instroom zou zijn, zou dit hypothetisch gezien betekenen dat er na ongeveer 5 jaar geen enkele trainer meer zou overblijven in de Vlaamse sportclubs. Doordat de instroom van nieuwe en hernieuwde trainers echter jaarlijks meestal hoger ligt dan de drop-out, blijft het totaal aantal actieve trainers positief evolueren.

Een uitzondering hierop zijn de jaren 2018 en 2020, waar de corona-uitbraak een beperkte daling in het absoluut aantal trainers veroorzaakte.

Sportclub met 10 actieve trainers in jaar X

Situatie jaar X + 1

opnieuw 10 actieve trainers, waarvan 8 dezelfde t.o.v. vorig jaar en 2 nieuwe.

Voor verdere analyse rond de drop-out van sporttrainers verwijzen we graag door naar de publicatie **'Drop-out bij sporttrainers in Vlaanderen (2017-2020)'**, beschikbaar via het Kennisplatform Sport Vlaanderen. Samengevat kunnen volgende conclusies worden meegegeven:

- Er is een significant lagere drop-out bij gekwalificeerde trainers (12-14%) dan bij niet-gekwalificeerde trainers (25-30%).
- Er manifesteren zich op het eerste zicht weinig verschillen qua drop-out op basis van geslacht.
- De drop-out bij trainers is het grootst bij de jongste leeftijdsgroepen en neemt af met de leeftijd. Maar liefst 26% van de trainers jonger dan 30 jaar houdt het jaarlijks voor bekeken.
- Er manifesteren zich grote verschillen qua drop-out van trainers tussen sportfederaties onderling. Verschillende factoren liggen aan de basis (beleid, aanwezigheid van een coachlicentiesysteem, gangbare verloning, organisatiecultuur, randvoorwaarden, enz.). Een uniek dashboard is voor elke sportfederatie beschikbaar via het e-loket Sport Vlaanderen.
- Extra onderzoek in samenwerking met de sportsector is noodzakelijk om meer inzicht te verwerven in het drop-outfenomeen bij trainers om op die manier gericht beleid te kunnen voeren.

Profiel van de actieve trainers (2021)

71.258

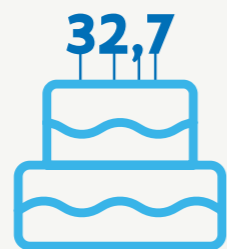
totaal aantal trainers

46.450

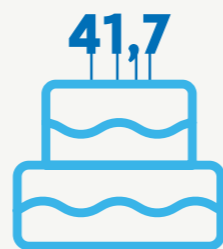
aantal **mannelijke** trainers (65%)

24.808

aantal **vrouwelijke** trainers (35%)

Gemiddelde leeftijd **vrouwelijke** trainers

Gemiddelde leeftijd **mannelijke** trainers

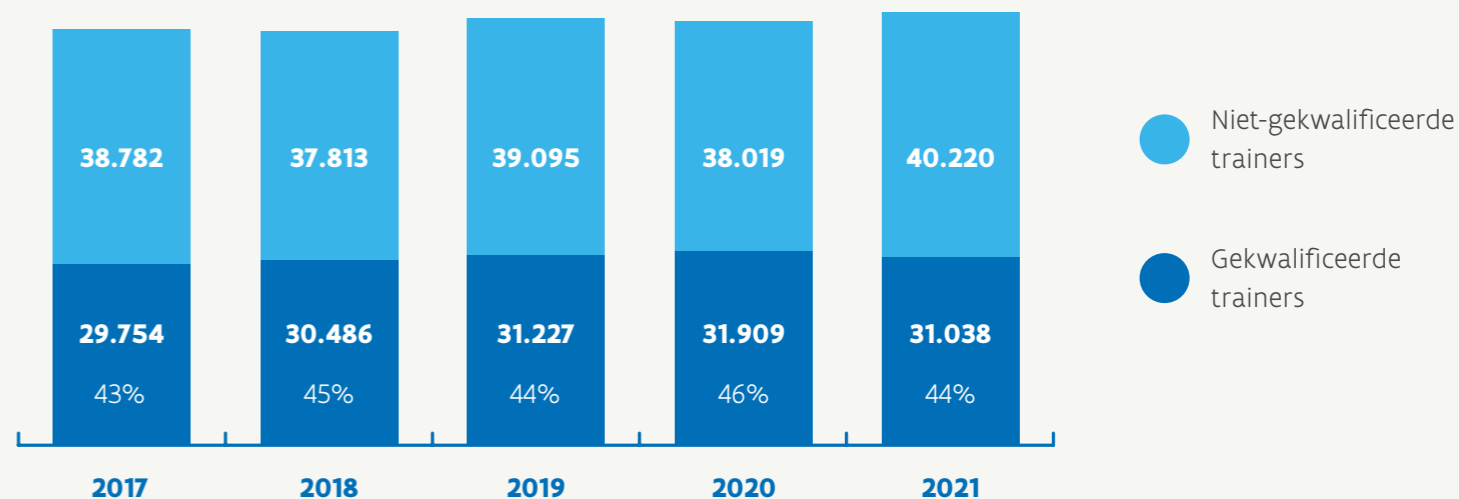
Gemiddelde leeftijd **gekwalificeerde** trainers

Gemiddelde leeftijd **niet-gekwalificeerde** trainers

Kwalificatiegraad trainers in de Vlaamse sportclubs (2017-2021)

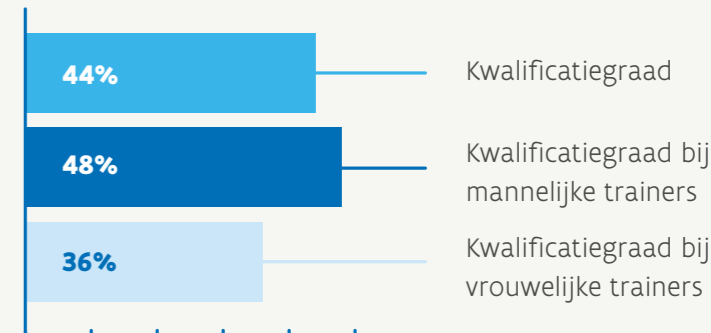

4

Gemiddeld aantal jaren actief als trainer binnen **eenzelfde sportclub**

6

Gemiddeld aantal jaren actief als trainer binnen **verschillende sportclubs**

Impact van opleiding

Via de Vlaamse Trainersschool worden jaarlijks ongeveer 4.500 trainers in ca. 50 sporttakken opgeleid. Maar het is wel belangrijk om de impact van de Vlaamse Trainersschool op de instroom van nieuwe gekwalificeerde trainers in de sportclubs in Vlaanderen te monitoren. Hoeveel van de nieuw opgeleide trainers gaan na het behalen van hun VTS-kwalificatie effectief aan de slag als clubtrainer? En hoeveel VTS-gekwalificeerde trainers gaan, ondanks het succesvol voltooien van een VTS-opleiding, toch niet aan de slag als trainer in het daaropvolgende jaar? Het antwoord op deze vragen vormt, naast de eerder vermelde kwalificatiegraad, een zeer belangrijk kengetal om de impact van de Vlaamse Trainersschool op het veld gericht te kunnen monitoren en evalueren.

In de doorgevoerde analyse werd nagegaan hoeveel trainers die een sporttakgerichte VTS-kwalificatie in 2020 behaalden, in 2021 ook effectief als actieve trainer binnen een sportclub uit een gesubsidieerde of louter erkende sportfederatie aan de slag zijn gegaan. Het antwoord hierop is 68%.

In 2020 behaalden in totaal 3.514 trainers een VTS-kwalificatie in een specifieke sporttak.

- Hiervan gingen maar liefst **1.113 trainers (32%)** in het daaropvolgende kalenderjaar niet aan de slag als actieve clubtrainer, 68% deed dat wel.
- Daarvan gingen **2.172 trainers (62%)** aan de slag als clubtrainer in de sport waarin ze hun recente VTS-kwalificatie hebben behaald.
- Opvallend is dat ook **229 trainers (6%)** na het behalen van een VTS-kwalificatie in de ene sport tijdens het daaropvolgende jaar actief aan de slag gingen als clubtrainer in een andere sport.

Mogelijke redenen voor het feit dat 32% van de recent gekwalificeerde trainers binnen de Vlaamse Trainersschool niet meteen aan de slag gaat als actieve trainer, zijn onder meer:

- Trainers gaan elders aan de slag buiten de sportclubs
- Trainers volgen een opleiding om de eigen technische vaardigheden of coaching-skills verder te ontwikkelen, zonder de intentie te hebben om aan de slag te gaan als sporttrainer
- Trainers volgen eerst een VTS-opleiding, maar gaan pas na enkele jaren concreet aan de slag als clubtrainer
- Trainers willen wel aan de slag gaan als clubtrainer, maar vinden geen mogelijkheden die beantwoorden aan hun wensen (locatie, tijdstip, engagement, vergoeding, waardering,...)
- De ledenaangifte van de sportfederaties waarop de data zijn gebaseerd, weerspiegelen niet volledig de realiteit
- Trainers gaan louter (occasioneel) aan de slag binnen sportkampen van sportfederaties, lokale besturen of Sportwerk Vlaanderen en niet structureel in de sportclubs
- ...

In onderstaande tabel wordt meer inzicht geboden in de verschillen per opleidingsniveau². Naarmate de behaalde VTS-kwalificatie toeneemt qua opleidingsniveau, stijgt ook het aantal gekwalificeerde trainers dat een actieve trainersfunctie opneemt in het jaar na het voltooien van de VTS-opleiding gradueel. Het aandeel trainers dat in een andere sporttak dan deze waarin de recente VTS-kwalificatie werd behaald, actief aan de slag gaat, daalt logischerwijze naarmate het VTS-opleidingsniveau toeneemt. Op het niveau Trainer A wordt dit zelfs herleid naar 0%.

Kwalificatie-niveau VTS	Aantal VTS-gekwalificeerde trainers (2020)	Actieve trainers in dezelfde sport (2021)	Actieve trainers in een andere sport (2021)	Niet-actieve trainers (2021)	Activiteitsgraad VTS-gekwalificeerde trainers uit 2020 (2021)
Initiator	2.428	1.426 (59%)	193 (8%)	809 (33%)	67%
Instructeur B	699	472 (68%)	28 (4%)	199 (28%)	72%
Trainer B	336	238 (71%)	8 (2%)	90 (27%)	73%
Trainer A	43	32 (74%)	0 (0%)	11 (26%)	74%

Wat betreft het geslacht, wordt in onderstaande tabel duidelijk dat de mannelijke trainers in beperkte mate een hogere activiteitsgraad vertonen ten aanzien van hun vrouwelijke collega's. Opvallend is wel dat er relatief gezien meer vrouwelijke trainers actief worden in een andere sporttak dan diegene waar ze recent een VTS-kwalificatie hebben behaald.

Geslacht	Aantal VTS-gekwalificeerde trainers (2020)	Actieve trainers in dezelfde sport (2021)	Actieve trainers in een andere sport (2021)	Niet-actieve trainers (2021)	Activiteitsgraad VTS-gekwalificeerde trainers uit 2020 (2021)
Mannen	2.526	1.627 (64%)	128 (5%)	771 (31%)	70%
Vrouwen	988	545 (55%)	101 (10%)	342 (35%)	65%

Belangrijk om mee te geven, is dat er grote verschillen zijn tussen sporttakken. Daar waar enerzijds in 14 sporttakken een activiteitsgraad van meer dan 80% aanwezig is onder de VTS-gekwalificeerde trainers uit 2020, zijn er anderzijds ook 12 sporttakken waar minder dan 50% van de VTS-gekwalificeerde trainers uit 2020 in het daaropvolgende jaar actief is als clubtrainer binnen dezelfde of een andere sporttak. In sommige sporttakken blijkt de impact van de VTS-opleidingen op de instroom binnen het veld dus zeer beperkt te zijn, terwijl in andere sporttakken het overgrote deel van de opgeleide trainers ook effectief aan de slag gaat binnen de clubgeorganiseerde sport. In onderstaande tabel worden de sporttakken gerangschikt in aflopende volgorde van activiteitsgraad.

² De 8 VTS-gekwalificeerden 'Lesgever' worden hier buiten beschouwing gelaten.

Sporttak	Totaal VTS-gekwalificeerde trainers 2020	Gekwalificeerd in 2020 - wel actief als trainer in 2021	Gekwalificeerd in 2020 - niet actief als trainer in 2021	Activiteitsgraad VTS-gekwalificeerde trainers uit 2020 (2021)
Kano-kajak	12	12	0	100%
Korfbal	9	9	0	100%
Rolschaatsen	5	5	0	100%
Taekwondo	2	2	0	100%
Tennis	178	165	13	93%
Cricket	13	12	1	92%
Volleybal	205	179	26	87%
Gymnastiek	217	188	29	87%
Bowling	7	6	1	86%
Reddend zwemmen	7	6	1	86%
Hockey	74	63	11	85%
Boogschieten	11	9	2	82%
Duiken	32	26	6	81%
Atletiek	109	87	22	80%
Rugby	19	15	4	79%
Zeilen	76	59	17	78%
Boksen	4	3	1	75%
Roeien	4	3	1	75%
Baseball-Softball	18	13	5	72%
Voetbal	1710	1217	493	71%
Badminton	19	13	6	68%
Golf	22	15	7	68%
G-Sport	6	4	2	67%
Dansen	51	32	19	63%
Zwemmen	202	116	86	57%
Klimmen	20	11	9	55%
Karate	19	10	9	53%
Handbal	21	11	10	52%
Ju-Jitsu	2	1	1	50%
IJsschaatsen	8	3	5	38%
Basketbal	105	38	67	36%
Wielrennen	26	9	17	35%
Judo	3	1	2	33%
Motorrijden	15	5	10	33%
Triatlon-Duathlon	31	10	21	32%
Risicovechtsporten	4	1	3	25%
Schermen	8	2	6	25%
Skiën	84	21	63	25%
Oriëntatielopen	10	2	8	20%
Paardrijden	145	17	128	12%
Wandelen	1	0	1	0%
Totaal	3.514	2.401	1.113	68%

Blinde vlekken in beleid

In deze factsheet wordt op basis van beschikbare data een zo actueel mogelijk overzicht geboden over het trainerslandschap bij de sportclubs in Vlaanderen. De evolutie van het aantal en het profiel van de actieve trainers, de verspreiding ervan binnen de sportclubs, de trainersflow (incl. in- en uitstap), de kwalificatie- en activiteitsgraad op basis van recent voltooide VTS-opleidingen werden in deze factsheet toegelicht. Deze kengetallen zullen ook de komende jaren gericht worden opgevolgd en geëvalueerd.

Daarnaast zijn er ook nog relevante vragen voor het beleid rond trainers in de sportclubs waar via de data en monitoringstechnieken die momenteel voorhanden zijn geen antwoorden op kunnen worden geboden. We lijsten deze dan ook graag op in functie van toekomstige stappen:

- Hoeveel procent van de sporters krijgt training, al dan niet van een gekwalificeerde trainer?
- In welke mate wordt training gegeven aan bepaalde doelgroepen (bv. leeftijd)?
- Voor welke doelgroepen worden gekwalificeerde trainers ingeschakeld?
- Hoeveel uren zijn de actieve (gekwalificeerde) trainers actief op week-/maand-/jaarbasis?
- Waar situeren zich de trainerstekorten precies?
- Welke oorzaken liggen aan de basis van drop-out bij trainers in de sportclubs?
- Waarom gaat 32% van de recent gekwalificeerde trainers niet aan de slag in een sportclub in het jaar na het behalen van de VTS-kwalificatie? Gaan deze trainers elders aan de slag als trainer (bv. commercieel circuit, sociaal-sportieve praktijken)?
- Welke randvoorwaarden (infrastructuur, vergoeding, statuut...) zijn verbonden aan specifieke trainerstekorten in Vlaanderen?
- In welke sportclubs en in welke mate zijn 'ledenstops' of 'wachtlijsten' voor sporters van toepassing, waardoor een eventueel trainerstekort in realiteit nog groter zou kunnen zijn?
- Hoe verhoudt het aantal actieve trainers zich in relatie tot het lidgeld binnen de sportclubs?
- Waar en op welke manier worden nieuwe trainers gerekruteerd?
- ...

Samenvatting

Deze factsheet stelt scherp op verschillende aspecten van de trainersproblematiek in de sportclubs in Vlaanderen. De cijfers tonen aan dat anno 2021:

- de helft van de sportclubs niet over een trainer beschikt
- 65% van de sportclubs niet over een gekwalificeerde trainer beschikt
- er gemiddeld (slechts) 1 trainer per 20 sporters aanwezig is en dat dit getal niet evolueert
- 21% van de trainers jaarlijks afhaakt; zelfs 26% van de trainers jonger dan 30 jaar
- slechts 4.5 op de 10 trainers over een kwalificatie beschikt
- 32% van de recent opgeleide VTS-trainers niet aan de slag gaat als trainer in het jaar na voltooien van de VTS-opleiding, met grote verschillen tussen sportfederaties onderling

De trainersproblematiek in Vlaanderen gaat verder dan een louter 'trainerstekort', maar lijkt multifactorieel (instroom, retentie, spreiding, opleiding ...) en gediversifieerd (onderlinge verschillen tussen sportclubs en sportfederaties) van aard. Verder onderzoek dient zich te buigen over de aangehaalde blinde vlekken rond het beleid rond trainers in de sportclubs om op die manier zowel oorzaken als oplossingen naar voor te kunnen brengen.

Colofon

Deze publicatie is een uitgave van Sport Vlaanderen.
Deze publicatie is ook te raadplegen via sport.vlaanderen/kennisplatform.

Eindredactie

Hans Vangrunderbeek

Editie

November 2022

Verantwoordelijke uitgever

Philippe Paquay
Administrateur-generaal
Agentschap Sport Vlaanderen
Arenbergstraat 5 - 1000 Brussel

Depotnummer: D/2022/3241/325

SPORT.
VLAANDEREN